

2.2. Визначення рівня освітніх труднощів дитини з дислексією

Одним із важливих аспектів успішної підтримки дитини з дислексією є визначення рівня її освітніх труднощів. Це допомагає зрозуміти, які конкретні навчальні та розвиваючі потреби має дитина, і визначити належну рівневу підтримку, необхідну для її успішного навчання.

Визначення рівня освітніх труднощів зазвичай проводиться за допомогою різних методів та інструментів, які допомагають оцінити здібності та академічні досягнення дитини. До таких методів належать психологічні тести, оцінка читання, спостереження за навчальним процесом, аналіз робіт учня тощо. Ці інструменти допомагають зрозуміти, як дитина сприймає і обробляє інформацію, якими навичками та знаннями вона володіє, і які конкретні труднощі виникають у процесі навчання.

З метою визначення та кваліфікації типу освітніх труднощів, а також рівня підтримки необхідним є співставлення таких показників:

Усне мовлення	Писемне мовлення	Когнітивні процеси
• фонетико-фонематична сторона • лексико-граматична сторона • зв'язне мовлення	• письмо • читання	• вербальні • невербальні

Пропонуємо розглянути детально варіанти, які стануть у нагоді в першу чергу фахівцям ІРЦ, фахівцям команди супроводу, а також педагогам та помічникам педагога. Хочемо звернути увагу на те, що особливості функціонування писемного мовлення можуть бути кваліфіковані трьома різними варіантами та відноситись до трьох різних категорій освітніх труднощів. Правильне визначення категорії є вкрай важливим для подальшого супроводу, надання підтримки та траєкторії руху під час здобуття освіти дитиною.

Розглянемо критерії за якими можна визначити категорію освітніх труднощів у контексті нашої проблематики.

1. Навчальні труднощі.

Визначальним тут є наявність особливостей функціонування писемного мовлення, які можуть бути притаманними як окремо, так і в різному сполученні. Головний же критерій, на який має орієнтуватись фахівець під час здійснення комплексної психолого-педагогічної оцінки – це те, що порушення навички читання та / або письма буде ізольованим, самостійним. Усі прояви будуть стосуватися лише письма та / або читання, тоді як усне мовлення не матиме виражених недоліків.

2. Навчальні труднощі у поєднанні з функціональними (мовленнєвими).

Основним критерієм тут є поєднання власне специфічних порушень писемного мовлення в різному сполученні із особливостями функціонування усного мовлення.

3. Інтелектуальні.

В цьому випадку особливості функціонування писемного мовлення виникають в результаті обмежень функціонування інтелекту різного ступеня прояву і носять вторинний характер.

Необхідно зазначити, що в межах нашого посібника ми не будемо розглядати останні, адже вони *не є проявами дислексії*. Механізм виникнення порушень писемного мовлення у випадку інтелектуальних труднощів є абсолютно іншим, а тому й корекційно-розвитковий вплив, супровід і надання підтримки теж мають бути інакші.

Розглянемо нижче найтипівіші варіанти, які допоможуть визначити:

1. який саме ступень первинних труднощів (особливості функціонування усного, писемного мовлення та когнітивної сфери);
2. до яких освітніх труднощів він призводить (як саме проявляється у навчальному процесі);
3. найбільш яскраві показники, тобто критерії визначення ступеня труднощів;
4. до яких освітніх бар'єрів призводить

5. до якої категорія освітніх труднощів відносяться;
6. потреби у наданні підтримки;
7. рівень підтримки.

Труднощі I ступеня прояву

Особливості функціонування усного, писемного мовлення та когнітивної сфери

Стан усного мовлення:

- фонетично чисте мовлення;
- фонематичний слух відповідає віковій нормі, диференціація (розрізнення) звуків близьких за акустико-артикуляційними ознаками, а також аналіз та синтез на рівні різноманітних за складністю слів не викликає будь-яких утруднень;

- речення граматично правильні;
- лексичний запас відповідає віковій нормі;
- використовує різні типи речень, зв'язне мовлення відповідає віковій нормі.

Особливості стану сформованості навички читання:

- спосіб читання складами та словами;
- темп читання близькій до середнього, в окремих випадках (під час читання незнайомих або багатоскладових слів) – дещо уповільнений;
- читання недостатньо інтоноване та часом монотонне;
- читання переважно правильне, однак містить окремі помилки одного або різних типів (заміни, пропуски, перестановки, додавання зайвих букв, неправильне прогнозування, тощо);
- розуміння прочитаного переважно достатнє (переказування прочитаного тексту з правильно викладеною послідовністю подій та відповідними умовисновками), можливі окремі незначні неточності.

Особливості стану сформованості навички письма:

- письмо переважно правильне, однак містить окремі помилки одного або різних типів: *графічні* (заміни, пропуски, перестановки, додавання зайвих букв, неправильне прогнозування, тощо), *орфографічні* (не достатньо

сформоване вміння застосовувати орфограми на практичному рівні під час різних видів письма при відносно хорошому знанні та розумінні відповідних правил), *пунктуаційні*;

- письмове продуктивне мовлення відповідає етапу оволодіння навичкою письма.

В цілому особливості проявляються у незначному зниженні окремих параметрів якості письма та читання.

Освітні труднощі

Незначні труднощі під час читання та письма, що загалом не перешкоджають розумінню прочитаного та формуванню письмового висловлювання

Критерії визначення ступеня труднощів

Наявність незначних (поодиноких) особливостей функціонування писемного мовлення, які можуть бути притаманними дитині як окремо, так і в різному сполученні.

Категорія освітніх труднощів: Навчальні труднощі

Потреби у наданні підтримки

Наявність потреби в створенні незначних прилаштувань освітнього середовища на рівні класу, наданні логопедичної допомоги в межах логопункту.

Рівень підтримки: 1.

Труднощі II ступеня прояву

Особливості функціонування усного, писемного мовлення та когнітивної сфери

Стан усного мовлення:

- фонетично чисте мовлення;
- фонематичний слух відповідає віковій нормі, диференціація (розрізнення) звуків близьких за акустико-артикуляційними ознаками, а також аналіз та синтез на рівні різноманітних за складністю слів не викликає будь-яких утруднень;
- речення граматично правильні;

- лексичний запас відповідає віковій нормі;
- використовує різні типи речень, зв'язне мовлення відповідає віковій нормі.

Особливості стану сформованості навички читання:

- спосіб читання переважно складами, складами та словами;
- темп читання повільний;
- читання недостатньо інтоноване, монотонне;
- читання містить помилки одного або різних типів (помилкове прогнозування закінчень та цілих слів, пропуски букв та складів, заміни та змішування букв, які позначають фонетично близькі звуки, заміни та змішування букв, звуки яких близькі за артикуляцією (місцем та способом творення), заміни графічно схожих букв, додавання зайвих букв та складів, перестановки, недочитування, злиття або роз'єднання слів, спотворення, перекручування звуко-складової структури);
- розуміння прочитаного неповне (переказ з порушеною послідовністю подій), можливі труднощі у формуванні умовисновків.

Особливості стану сформованості навички письма:

- письмо містить помилки одного або різних типів: *графічні* (заміни, пропуски, перестановки, додавання зайвих букв, неправильне прогнозування, тощо), *орфографічні* (не достатньо сформоване вміння застосовувати орфограми на практичному рівні під час різних видів письма, не достатнє знання та (або) розуміння відповідних правил), *пунктуаційні*;
- висловлення думок письмово може мати певні особливості, які проявляються у використанні простих речень.

В цілому особливості проявляються у наявності значних особливостей письмового мовлення (читання і (або) письма), однак, усне мовлення та когнітивні функції відповідають віковій нормі.

Освітні труднощі

Значні труднощі під час читання та письма, що перешкоджають повноцінному розумінню прочитаного та формуванню розгорнутого письмового висловлювання.

Труднощі у сприйнятті, усвідомленні та закріпленні навчального матеріалу, що подається у письмовій формі.

Труднощі під час виконання письмових форм домашніх завдань.

Труднощі під час виконання письмових самостійних та контрольних робіт.

Завдання, що вимагають застосування навичок читання та (або) письма призводять до уповільненого темпу під час їхнього виконання, підвищеної втомлюваності та швидкого виснаження дитини.

Критерії визначення ступеня труднощів

Наявність значних особливостей функціонування писемного мовлення, які можуть бути притаманні стану сформованості навичок читання та письма в різному сполученні.

Категорії освітніх труднощів: Навчальні труднощі

Освітні бар'єри

Створює бар'єр в успішному опануванні знань, зокрема предметів суспільно-гуманітарного та природничо-математичного циклу.

Потреби у наданні підтримки

Наявність потреби в:

- здійсненні комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ;
- створенні прилаштувань освітнього середовища (індивідуальної програм розвитку та індивідуального навчального плану);
- допоміжних засобах навчання;
- додатковій підтримці.

Рівень підтримки: 2.

Труднощі II ступеня прояву

Особливості функціонування усного, писемного мовлення та когнітивної сфери

Стан усного мовлення:

- наявність замін або неправильного вимовляння звуків;
- фонематичне сприймання та (або) фонематичні уявлення, а також звуковий аналіз та синтез у зовнішньому та (або) внутрішньому плані не відповідають віковій нормі;
- речення граматично правильні;
- лексичний запас відповідає віковій нормі;
- використовує різні типи речень, зв'язне мовлення відповідає віковій нормі.

Особливості стану сформованості навички читання:

- спосіб читання переважно складами, складами та словами;
- темп читання повільний;
- читання недостатньо інтоноване, монотонне;
- читання містить помилки одного або різних типів (помилкове прогнозування закінчень та цілих слів, пропуски букв та складів, заміни та змішування букв, які позначають фонетично близькі звуки, заміни та змішування букв, звуки яких близькі за артикуляцією (місцем та способом творення), заміни графічно схожих букв, додавання зайвих букв та складів, перестановки, недочитування, злиття або роз'єднання слів, спотворення, перекручування звуко-складової структури);
- розуміння прочитаного неповне (переказ з порушеною послідовністю подій), можливі труднощі у формуванні умовисновків.

Особливості стану сформованості навички письма:

- письмо містить помилки одного або різних типів: *графічні* (заміни, пропуски, перестановки, додавання зайвих букв, неправильне прогнозування, тощо), *орфографічні* (не достатньо сформоване вміння застосовувати орфограми на практичному рівні під час різних видів письма, не достатнє знання та (або) розуміння відповідних правил), *пунктуаційні*;
- висловлення думок письмово може мати певні особливості, які проявляються у використанні простих речень.

В цілому особливості проявляються у наявності значних особливостей письмового мовлення (читання і (або) письма), а також в особливостях функціонування фонетичної та фонематичної сторін мовлення, однак, лексична та граматична сторони мовлення, зв'язне мовлення, а також когнітивні функції відповідають віковій нормі.

Освітні труднощі

Значні труднощі під час читання та письма, що перешкоджають повноцінному розумінню прочитаного та формуванню розгорнутого письмового висловлювання.

Труднощі у сприйнятті, усвідомленні та закріпленні навчального матеріалу, що подається у письмовій формі.

Труднощі під час виконання письмових форм домашніх завдань.

Труднощі під час виконання письмових самостійних та контрольних робіт.

Завдання, що вимагають застосування навичок читання та (або) письма призводять до уповільненого темпу під час їхнього виконання, підвищеної втомлюваності та швидкого виснаження дитини.

Критерії визначення ступеня труднощів

Наявність значних особливостей функціонування писемного мовлення, які можуть бути притаманні стану сформованості навичок читання та письма в різному сполученні та поєднуватись із особливостями функціонування фонетичної та фонематичної сторін мовлення.

Категорії освітніх труднощів: Навчальні труднощі у поєднанні з функціональними (мовленнєвими).

Освітні бар'єри

Створює бар'єр в успішному опануванні знань, зокрема предметів суспільно-гуманітарного та природничо-математичного циклу

Потреби у наданні підтримки

Наявність потреби в:

- здійсненні комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ;

- створенні прилаштувань освітнього середовища (індивідуальної програм розвитку та індивідуального навчального плану);
- допоміжних засобах навчання;
- додатковій підтримці.

Рівень підтримки: 2

Труднощі III ступеня прояву

Особливості функціонування усного, писемного мовлення та когнітивної сфери

Стан усного мовлення:

- наявність замін та (або) неправильного вимовляння звуків;
- фонематичне сприймання та (або) фонематичні уявлення, а також звуковий аналіз та синтез у зовнішньому та (або) внутрішньому плані не відповідають віковій нормі;
- речення аграматичні;
- лексичний запас збіднений, не відповідає віковій нормі;
- використовує переважно прості речення, зв'язне мовлення не відповідає віковій нормі.

Особливості стану сформованості навички читання:

- спосіб читання переважно складами, складами та словами;
- темп читання повільний;
- читання недостатньо інтоноване, монотонне;
- читання містить помилки одного або різних типів (помилкове прогнозування закінчень та цілих слів, пропуски букв та складів, заміни та змішування букв, які позначають фонетично близькі звуки, заміни та змішування букв, звуки яких близькі за артикуляцією (місцем та способом творення), заміни графічно схожих букв, додавання зайвих букв та складів, перестановки, недочитування, злиття або роз'єднання слів, спотворення, перекручування звуко-складової структури);
- розуміння прочитаного неповне (переказ з порушеною послідовністю подій), можливі труднощі у формуванні умовисновків.

Особливості стану сформованості навички письма:

- письмо містить помилки одного або різних типів: *графічні* (заміни, пропуски, перестановки, додавання зайвих букв, неправильне прогнозування, тощо), *орфографічні* (не достатньо сформоване вміння застосовувати орфограми на практичному рівні під час різних видів письма, не достатнє знання та (або) розуміння відповідних правил), *пунктуаційні*;
- висловлення думок письмово може мати певні особливості, які проявляються у використанні простих речень.

В цілому особливості проявляються в особливостях функціонування усного мовлення у поєднанні із наявністю значних особливостей письмового мовлення (читання і (або) письма), однак, когнітивні функції відповідають віковій нормі.

Освітні труднощі

Особливості функціонування усного мовлення призводять до:

Труднощів розуміння усних висловлювань (особливо складних розгорнутих речень) та формування власних.

Труднощів діалогічного та монологічного мовлення. Труднощів розуміння нових лексичних одиниць (визначень, термінів) та їхнього засвоєння.

Ускладнюють формування навичок читання та письма.

Особливості функціонування писемного мовлення призводять до:

Значних труднощів під час читання та письма, що перешкоджають повноцінному розумінню прочитаного та формуванню розгорнутого письмового висловлювання.

Труднощів у сприйнятті, усвідомленні та закріпленні навчального матеріалу, що подається у письмовій формі.

Труднощів під час виконання письмових форм домашніх завдань.

Труднощів під час виконання письмових самостійних та контрольних робіт.

Завдання, що вимагають застосування навичок читання та (або) письма призводять до уповільненого темпу під час їхнього виконання, підвищеної втомлюваності та швидкого виснаження дитини.

Критерії визначення ступеня труднощів

Наявність значних особливостей функціонування писемного мовлення, які можуть бути притаманні стану сформованості навичок читання та письма в різному сполученні та поєднуватись із особливостями функціонування усного мовлення.

Категорії освітніх труднощів: Навчальні труднощі у поєднанні з функціональними (мовленнєвими).

Освітні бар'єри

Створює бар'єр в успішному опануванні знань, зокрема предметів суспільно-гуманітарного та природничо-математичного циклу.

Потреби у наданні підтримки

Наявність потреби в:

- здійсненні комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ;
- створенні прилаштувань освітнього середовища (індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, адаптацій змісту навчання, дизайну приміщень, тощо);
- допоміжних засобах навчання;
- додатковій підтримці;
- присутності асистента вчителя

Рівень підтримки: 3.

Труднощі III ступеня прояву

Особливості функціонування усного, писемного мовлення та когнітивної сфери

Стан усного мовлення:

- наявність замін та (або) неправильного вимовляння звуків;
- фонематичне сприймання та (або) фонематичні уявлення, а також звуковий аналіз та синтез у зовнішньому та (або) внутрішньому плані не відповідають віковій нормі;
- речення аграматичні;
- лексичний запас збіднений, не відповідає віковій нормі;

- використовує переважно прості речення, зв'язне мовлення не відповідає віковій нормі.

Особливості стану сформованості навички читання:

- спосіб читання переважно складами, складами та словами;
- темп читання повільний;
- читання недостатньо інтоноване, монотонне;
- читання містить помилки одного або різних типів (помилкове прогнозування закінчень та цілих слів, пропуски букв та складів, заміни та змішування букв, які позначають фонетично близькі звуки, заміни та змішування букв, звуки яких близькі за артикуляцією (місцем та способом творення), заміни графічно схожих букв, додавання зайвих букв та складів, перестановки, недочитування, злиття або роз'єднання слів, спотворення, перекручування звуко-складової структури);
- розуміння прочитаного неповне (переказ з порушеною послідовністю подій), труднощі у формуванні умовисновків.

Особливості стану сформованості навички письма:

- письмо містить помилки одного або різних типів: *графічні* (заміни, пропуски, перестановки, додавання зайвих букв, неправильне прогнозування, тощо), *орфографічні* (не достатньо сформоване вміння застосовувати орфограми на практичному рівні під час різних видів письма, не достатнє знання та (або) розуміння відповідних правил), *пунктуаційні*;
- висловлення думок письмово може мати певні особливості, які проявляються у використанні простих речень.

В цілому особливості проявляються у наявності виражених особливостей письмового мовлення (читання і (або) письма), особливостях функціонування усіх ланок усного мовлення, а також когнітивних функції (особливостях сприймання, уваги, пам'яті, уяви, розумових операцій), які не відповідають віковій нормі.

Освітні труднощі

Особливості функціонування усного мовлення призводять до:

Труднощів розуміння усних висловлювань (особливо складних розгорнутих речень) та формування власних. Труднощів розуміння складних логіко-граматичних конструкцій.

Труднощів у виконання багатоетапних словесних інструкцій.

Труднощів діалогічного та монологічного мовлення. Труднощів розуміння нових лексичних одиниць (визначень, термінів) та їхнього засвоєння.

Ускладнюють формування навичок читання та письма.

Особливості функціонування писемного мовлення призводять до:

Значних труднощів під час читання та письма, що перешкоджають повноцінному розумінню прочитаного та формуванню розгорнутого письмового висловлювання.

Труднощів у сприйнятті, усвідомленні та закріпленні навчального матеріалу, що подається у письмовій формі.

Труднощів під час виконання письмових форм домашніх завдань.

Труднощів під час виконання письмових самостійних та контрольних робіт.

Завдання, що вимагають застосування навичок читання та (або) письма призводять до уповільненого темпу під час їхнього виконання, підвищеної втомлюваності та швидкого виснаження дитини.

Особливості функціонування когнітивних функцій призводять до:

Труднощів смислового (логічного) запам'ятовування матеріалу, що вивчається. Труднощів концентрації та стійкості уваги під час навчальної діяльності.

Труднощів у орієнтуванні в просторі, часі, на аркуші паперу, тощо.

Критерії визначення ступеня труднощів

Наявність виражених особливостей функціонування писемного мовлення, які можуть бути притаманні стану сформованості навичок читання та письма в різному сполученні, поєднуватись із особливостями функціонування усного мовлення та особливостями когнітивного функціонування, спричиненого останнім.

Категорії освітніх труднощів: Навчальні труднощі у поєднанні з функціональними (мовленнєвими).

Освітні бар'єри

Створює бар'єр в успішному опануванні знань, зокрема предметів суспільно-гуманітарного та природничо-математичного циклу.

Потреби у наданні підтримки

Наявність потреби в:

- здійсненні комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ;
- створенні прилаштувань освітнього середовища (індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, адаптацій змісту навчання, дизайну приміщень, тощо);
- допоміжних засобах навчання;
- додатковій підтримці;
- присутності асистента вчителя.

Рівень підтримки: 3.

Труднощі IV ступеня прояву

Особливості функціонування усного, писемного мовлення та когнітивної сфери

Стан усного мовлення:

- фонетично чисте мовлення;
- фонематичний слух відповідає віковій нормі, диференціація (розрізнення) звуків близьких за акустико-артикуляційними ознаками, а також аналіз та синтез на рівні різноманітних за складністю слів не викликає будь-яких утруднень;
- речення граматично правильні;
- лексичний запас відповідає віковій нормі;
- використовує різні типи речень, зв'язне мовлення відповідає віковій нормі.

Особливості стану сформованості навички читання:

- спосіб читання буквами та складами, складами;

- темп читання повільний;
- читання недостатньо інтоноване, монотонне;
- читання містить помилки різних типів (помилкове прогнозування закінчень та цілих слів, пропуски букв та складів, заміни та змішування букв, які позначають фонетично близькі звуки, заміни та змішування букв, звуки яких близькі за артикуляцією (місцем та способом творення), заміни графічно схожих букв, додавання зайвих букв та складів, перестановки, недочитування, злиття або роз'єднання слів, спотворення, перекручування звуко-складової структури);
- розуміння прочитаного неповне (переказ з порушеною послідовністю подій), труднощі у формуванні умовисновків.

Особливості стану сформованості навички письма:

- письмо містить помилки різних типів: *графічні* (заміни, пропуски, перестановки, додавання зайвих букв, неправильне прогнозування, тощо), *орфографічні* (не достатньо сформоване вміння застосовувати орфограми на практичному рівні під час різних видів письма, не достатнє знання та (або) розуміння відповідних правил), *пунктуаційні*;
- висловлення думок письмово не є можливим.

В цілому особливості проявляються у вигляді початкового етапу формування навичок писемного мовлення із вираженим зниженням якості, однак, усне мовлення та когнітивні функції відповідають віковій нормі.

Освітні труднощі

Особливо сильно виражені труднощі під час читання та письма, що перешкоджають розумінню прочитаного та формуванню самостійного письмового висловлювання.

Особливо сильно виражені труднощі у сприйнятті, усвідомленні та закріпленні навчального матеріалу, що подається у письмовій формі.

Особливо сильно виражені труднощі під час виконання письмових форм домашніх завдань.

Особливо сильно виражені труднощі під час виконання письмових самостійних та контрольних робіт.

Завдання, що вимагають застосування навичок читання та (або) письма призводять до уповільненого темпу під час їхнього виконання, підвищеної втомлюваності та швидкого виснаження дитини.

Критерії визначення ступеня труднощів

Наявність початкових етапів формування писемного мовлення у поєднанні із особливостями функціонування окремих ланок когнітивної сфери.

Категорії освітніх труднощів: Навчальні труднощі.

Освітні бар'єри

Створює бар'єр в успішному опануванні знань, зокрема предметів суспільно-гуманітарного та природничо-математичного циклу.

Потреби у наданні підтримки

Наявність потреби в:

- здійсненні комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ;
- створенні прилаштувань освітнього середовища (індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, адаптацій і модифікацій змісту, оцінювання навчання, дизайну приміщень, тощо);
- допоміжних засобах навчання;
- додатковій підтримці;
- присутності асистента вчителя;
- присутності асистента дитини.

Рівень підтримки: 4.

Труднощі IV ступеня прояву

Особливості функціонування усного, писемного мовлення та когнітивної сфери

Стан усного мовлення:

- наявність замінів та (або) неправильного вимовляння звуків;
- фонематичне сприймання та (або) фонематичні уявлення, а також звуковий аналіз та синтез у зовнішньому та (або) внутрішньому плані не відповідають віковій нормі;

- речення аграматичні;
- лексичний запас збіднений, не відповідає віковій нормі;
- використовує переважно прості речення, зв'язне мовлення не відповідає віковій нормі.

Особливості стану сформованості навички читання:

- спосіб читання буквами та складами, складами;
- темп читання повільний;
- читання недостатньо інтоноване, монотонне;
- читання містить помилки різних типів (помилкове прогнозування закінчень та цілих слів, пропуски букв та складів, заміни та змішування букв, які позначають фонетично близькі звуки, заміни та змішування букв, звуки яких близькі за артикуляцією (місцем та способом творення), заміни графічно схожих букв, додавання зайвих букв та складів, перестановки, недочитування, злиття або роз'єднання слів, спотворення, перекручування звуко-складової структури);
- розуміння прочитаного неповне (переказ з порушеною послідовністю подій), труднощі у формуванні умовисновків.

Особливості стану сформованості навички письма:

- письмо містить помилки різних типів: *графічні* (заміни, пропуски, перестановки, додавання зайвих букв, неправильне прогнозування, тощо), *орфографічні* (не достатньо сформоване вміння застосовувати орфограми на практичному рівні під час різних видів письма, не достатнє знання та (або) розуміння відповідних правил), *пунктуаційні*;
- висловлення думок письмово не є можливим.

В цілому особливості проявляються у вигляді початкового етапу формування навичок писемного мовлення із вираженим зниженням якості у поєднанні із особливостями функціонування усіх ланок усного мовлення, а також когнітивних функції (особливостях сприймання, уваги, пам'яті, уяви, розумових операцій), які не відповідають віковій нормі.

Освітні труднощі

Особливості функціонування усного мовлення призводять до:

Труднощів розуміння усних висловлювань (особливо складних розгорнутих речень) та формування власних. Труднощів розуміння складних логіко-граматичних конструкцій.

Труднощів у виконання багатоетапних словесних інструкцій.

Труднощів діалогічного та монологічного мовлення. Труднощів розуміння нових лексичних одиниць (визначень, термінів) та їхнього засвоєння.

Ускладнюють формування навичок читання та письма.

Особливості функціонування писемного мовлення призводять до:

Особливо сильно виражених труднощів під час читання та письма, що перешкоджають розумінню прочитаного та формуванню самостійного письмового висловлювання.

Особливо сильно виражених труднощів у сприйнятті, усвідомленні та закріпленні навчального матеріалу, що подається у письмовій формі.

Особливо сильно виражених труднощів під час виконання письмових форм домашніх завдань.

Особливо сильно виражених труднощів під час виконання письмових самостійних та контрольних робіт.

Завдання, що вимагають застосування навичок читання та (або) письма призводять до уповільненого темпу під час їхнього виконання, підвищеної втомлюваності та швидкого виснаження дитини.

Особливості функціонування когнітивних функцій призводять до:

Труднощів смислового (логічного) запам'ятовування матеріалу, що вивчається. Труднощів концентрації та стійкості уваги під час навчальної діяльності.

Труднощів у орієнтуванні в просторі, часі, на аркуші паперу, тощо.

Критерії визначення ступеня труднощів

Наявність початкових етапів формування писемного мовлення у поєднанні із особливостями функціонування усного мовлення та особливостями когнітивного функціонування, спричиненого останнім.

Категорії освітніх труднощів: Навчальні труднощі у поєднанні з функціональними (мовленнєвими).

Освітні бар'єри

Створює бар'єр в успішному опануванні знань, зокрема предметів суспільно-гуманітарного та природничо-математичного циклу.

Потреби у наданні підтримки

Наявність потреби в:

- здійсненні комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ;
- створенні прилаштувань освітнього середовища (індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, адаптацій і модифікацій змісту, оцінювання навчання, дизайну приміщень, тощо);
- допоміжних засобах навчання;
- додатковій підтримці;
- присутності асистента вчителя;
- присутності асистента дитини

Рівень підтримки: 4.

Труднощі V ступеня прояву

Критерії визначення ступеня труднощів

Наявність особливостей функціонування писемного мовлення різного ступеня прояву на фоні та (або) у сполученні з іншими особливостями функціонування.

Освітні бар'єри

Створює бар'єр в успішному опануванні знань та взаємодії

Потреби у наданні підтримки

Наявність потреби в:

- здійсненні комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини в ІРЦ;
- створенні прилаштувань освітнього середовища (індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, адаптацій і модифікацій змісту, оцінювання навчання, дизайну приміщень, тощо);

- допоміжних засобах навчання;
- додатковій підтримці;
- присутності асистента вчителя;
- присутності асистента дитини.

*Рівень підтримки:*5.

Після визначення рівня освітніх труднощів дитини, необхідно розробити індивідуальний навчальний план, який враховує її потреби та можливості. Цей план може включати різноманітні стратегії та підходи, які допоможуть дитині успішно подолати труднощі та розвивати свої навички. Наприклад, це може бути використання адаптивних методів навчання, індивідуальні консультації зі спеціалістами, додаткова підтримка вчителя або спеціаліста з освіти.

Рівнева підтримка також передбачає встановлення моніторингової системи, яка дозволяє відстежувати прогрес дитини та ефективність застосованих стратегій. Це може включати регулярну оцінку академічних досягнень, спостереження за змінами у поведінці та самооцінці дитини, а також зворотний зв'язок від батьків та інших осіб, що працюють з дитиною.